

Vahvoja persoonia
Nerokasta liiketoimintaa
Yhteiskunnallista valveutuneisuutta
Sydämen sivistystä

Sinebrychoffit

– osa suomalaista teollisuus- ja kulttuurihistoriaa

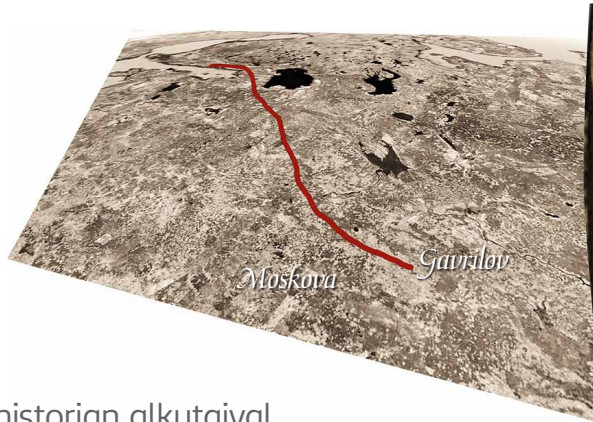
Esipuhe

Sinebrychoff on Pohjoismaiden vanhin panimo ja Suomen vanhin elintarvikealan yritys. Tänä vuonna 190 vuotta täyttävä yhtiö syntyi ja eli ensimmäisen vuosisatansa Sinebrychoffin suvun miesten ja yhden naisen johtamana.

Sinebrychoffit olivat pioneereja, jotka viisaasti ja oivaltaen johtivat perheyrittystä kasvuun ja menestykseen. He olivat myös kiinnostavia persoonia, jotka vaikuttivat monin tavoin aikansa yhteiskunnassa.

Tämä vihkonen on lyhyt yhteenveto heistä ja heidän työstään. Sen tulokset näkyvät monin tavoin myös tässä ajassa.

Kiitämme lämpimästi Sinebrychoffin taidemuseota yhteistyöstä.

Panimohistorian alkutaival

Köyhä venäläinen kruununtalonpoika Pjotr (Peter) Ivanovitsh Sinebrjuhov (n. 1750–1805) lähti 1700-luvun lopulla Gavrilovin kauppalasta Moskovan koillispuolelta kohti Vanhaa Suomea ja parempaa elämää. Mukana matkusti vaimo Mavra ja lapsikatra, johon kuului kuusi poikaa ja kolme tyttärtä. Matkaa tehtiin puupyöräkärryillä.

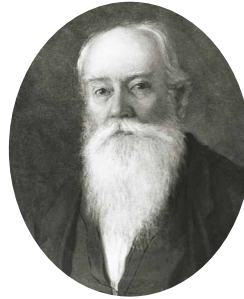
Sinebrjuhovit asettuivat asumaan Kymiin. Pjotrista tuli yksi Ruotsinsalmen linnoituksen 16 marketentista eli sotaväen kauppiaasta. Hän perusti kanttiinin Ruotsinsalmen linnoitukseen Kotkansaaressa ja alkoi, todennäköisesti heti 1800-luvun alussa, myös keittää olutta. Paikalla sijaitsee nykyään Kotkan seurakuntakeskus.

Pjotr kuoli, kun vanhin poika Nikolai oli vasta 16-vuotias. Hänet haudattiin Kymen vanhalle luterilaiselle hautausmaalle. Tuohon aikaan paikalliset asukkaat pitivät luterilaista kirkkomaata arvokkaampana hautapaikkana. Se että ortodoksi laskettiin multiin luterilaiseen hautausmaahan, vaikka hänen uskonveljillään oli oma hautausmaansa linnoitussaaressa, oli osoitus kauppiaan Sinebrjuhovin arvostuksesta Kymen seudulla.

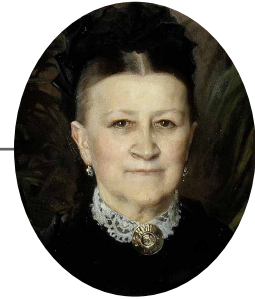
Suvun voimahahmot

- Nikolai Sinebrychhoff** (1789–1848)
- perusti 1819 Hietalahden panimon
→ 1888 AB P. Sinebrychhoff
→ 1955 Oy Sinebrychhoff Ab
 - johti liiketoimia kuolemaansa 1848 asti
 - naimaton
 - Nikolain kuoleman jälkeen veli Ivan johti panimoa 1848–1852

- Paul Sinebrychhoff vanhempi** (1799–1883)
- Nikolain nuorempi veli
 - panimon johdossa 1852–1878
 - vaimo Anna, o.s. Tichanoff

- Anna Sinebrychhoff** (1830–1904)
- Paul vanhemman vaimo sekä Nicolaksen ja Paul nuoremman äiti
 - hallituksen puheenjohtaja 1888–1904

- Nicolas Sinebrychhoff** (1856–1896)
- Paul vanhemman ja Annan vanhin poika
 - toimitusjohtaja 1878–1888
 - vaimo Anna, o.s. Nordenstam

- Paul Sinebrychhoff nuorempi** (1859–1917)
- Paul vanhemman ja Annan nuorin poika
 - toimitusjohtaja 1888–1917
 - hallituksen puheenjohtaja 1904–1917
 - vaimo Fanny, o.s. Grahn

Nikolai Sinebrychoff

– monipuolinen liikenero perustaa Sinebrychoffin panimon

Pjotrin vanhin poika Nikolai oli 16-vuotias, kun hän otti perheen yrityksen vastuulleen isänsä kuoltua. Sosiaalisesti taitavan Nikolain käsissä isän vaatimattomasta tiilitehtaasta, sahasta, rakennusurakoinnista ja oluen valmistuksesta kehittyi mittavaa monipuolista liiketoimintaa. Miljoonaomaisuutensa Nikolai hankki, ei oluvalmistuksella, vaan suurilla rakennushankkeilla, jotka ulottuivat Venäjälle ja Puolaan asti.

Nikolai muutti Kymistä Ruotsinsalmen rykmentin perässä Viaporiin (Suomenlinna). Rykmentti asettui Viaporiin Suomen sodan päätyttyä 1809, kun Suomesta oli tullut Venäjän autonominen suurruhtinaskunta. Nikolai aloitti kapakanpidon Länsi-Mustasaarelle ja Susisaarelle ja ryhtyi valmistamaan olutta Viaporin panimossa.

Helsingissä Nikolai aloitti viinantuottajana. Hän osti Eteläsatamasta Ullanlinnan viinanpolttimon vuonna 1817 ja ryhtyi polttamaan viinaa. Olutta hän valmisti aluksi Vanhassakaupungissa Österbergin polttimo- ja panimolaitoksissa, jotka oli ostanut huutokaupassa vuonna 1819.

Oluen ja viinan valmistuksen lisäksi Nikolai urakoi rakennuksia ja kävi ulkomaankauppaa. Hän toimitti paloviinaa Venäjälle ja Puolaan sekä kiviä, hiekkaa, rautaa ja ratapölkkyjä Venäjän rautatietyömaille. Hänen ulkomaankauppa-asiamiehenään toimi veli Ivan, joka asui ensin Gavrilovissa ja sittemmin Pietarissa. Nikolailla oli Helsingissä Unioninkadun ja Aleksanterinkadun kulmassa kauppa, josta sai ostaa olutta, elintarvikkeita ja jopa kaviaaria. Ehtipä Nikolai harjoittaa myös kullanhuuhtonaa Siperiassa.

Sinebrychoffin panimo syntyy

Liiketoiminta laajeni, kun Nikolai 23.8.1819 osti julkisessa huuto-

*Edonjukaste Tjenare
Nikolau Pinebryhoff.*

kaupassa 10 vuodeksi oluenvalmistuksen ja myynnin yksinoikeuden Helsingissä. Samana vuonna lokakuun 13. päivänä Nikolaille myönnettiin oikeus hankkia maata sekä perustaa panimo ja polttimo kaavoitetun kaupunkialueen laidalle Hietalahteen. Kun Nikolai osti tontin, köydenpunoja Eric Röö viljeli mailla hamppua. Ennen hamppuviljelmää vuosina 1760–1802 paikalla oli kauppias Anders Byströmin tupakkaviljelmät.

Hietalahden panimon rakentaminen aloitettiin 1821 ja tuotanto myöhemmin 1820-luvulla. Viaporin panimon toiminta loppui oletettavasti noin 1825.

Hietalahden tehtaassa valmistettu olut, todennäköisesti myös viina, lähetettiin aluksi tynnyreissä Suomenlinnaan pullotettavaksi. Viinalaatuja oli useita: tislattua ja kaksi kertaa puhdistettua paloviinaa, makeaa paloviinaa, pihlajanmarjapaloviinaa, rommia, mustikkalikööriä ja monia muita. Nikolain suurasiaikkaita olivat sairaalat, apteekit ja varuskunnat.

Panimoyhtiön ensimmäinen konttorirakennus oli puutalo, jonka Nikolai siirsi Suomenlinnasta 1823. Se sijaitsee yhä samalla paikalla nykyisen KOFF-tallin vieressä Bulevardilla. Puinen rakennus on yksi Helsingin vanhimpia. Se on nykyisin Suomen valtion omistuksessa Sinebrychoffin taidemuseon käytössä.

Kauppaneuvos Nikolai Sinebrychoff rakensi myöhemmin Bulevardin varteen kaksikerroksisen, empiriyyllisen kivitalon, jossa oli 26 huonetta. Vuonna 1842 valmistunut rakennus toimi suvun asuntona ja konttorina, mutta kauppaneuvos ei koskaan itse asunut siellä. Rakennus palvelee nykyisin Sinebrychoffin taidemuseona.

Vuonna 1836 Nikolai perusti puutarhan ostamalleen kallioiselle kolmen hehtaarin maa-alueelle, joka sijaitsi asuinrakennuksen eteläpuolelle. Tästä puutarhasta tuli myöhemmin Sinebrychoffin puisto.

Nikolai asui koko elämänsä Viaporissa ja johti sieltä käsin liiketoimiaan.

Hänellä oli suuri talo, hevosia, lehmä ja sikoja, ja hänen liikkeensä ja varastonsa olivat hyvin varustetut.

Nikolai oli naimaton, mutta hän piti huolta liikekumppaninsa Johan Friedrich Stierin leskestä Ulrika Ahlströmistä. Ulrika kuoli 1837, ja Nikolai jatkoi huolenpitoa tämän tyttärestä niin, että Natalia Stierin uskottiin olevan Nikolain oma tytär.

Nikolai asui koko elämänsä Viaporissa ja johti sieltä käsin liiketoimiaan.

Paul Sinebrychoff vanhempi

– visionääri luo suuryrityksen

Paul jatkoi Nikolai-veljen liiketoimintaa. Hän kehitti 30-vuotisen johtajakautensa aikana rakenteeltaan uudenlaisen ja entistä huomattavasti suuremman yrityksen. Hän loi yhteistyökumppaneiden kanssa laajan anniskelupaikoista ja myymälöistä koostuvan myyntiverkoston. Paul vanhempi kuului Helsingin huomattavimpiin asukkaisiin. Hän huolehti työntekijöistään isällisesti.

Paul vanhempi rakensi ja laajensi panimoa. Hän otti käyttöön portteripanimon ja siirtyi oluenvalmistuksessa pintahiivamenetelmästä baijerilaiseen pohjahiivamenetelmään.

Vuonna 1869 hän täydensi viinapolttimoansa väkijuomatehtaalla, jonka pitkälle jalostettuja tuotteita hän myi omissa myymälöissään.

Paul laajensi yrityksen osakesalkkua kaupan, teollisuuden ja pankkien osakkeilla. Hän oli Helsingin suurimman laivatelakan, Helsingin Laivatelakka Oy:n, omistaja. Hän omisti myös suuren hotelli-kylpylä ”Villensaunan” (Wilhelmsbad), lukuisia kaupunkikiinteistöjä ja kaksi suurta maatilaa Espoossa: Hagalundin ja Otaniemen kartanot.

Panimon johtajana Paul kuului Helsingin huomattavimpiin asukkaisiin. Hän oli useana vuonna suurituloisin helsinkiläinen, eikä monikaan koko maassa yltänyt yhtä suuriin tuloihin.

Sinebrychoffit olivat kaupungille arvokkaita veronmaksajia. Paul oli myös kaupunginvaltuuston jäsen. Lukuisat sosiaaliset ja kulttuurikohteet saivat häneltä runsaskätisesti lahjoituksia.

Paul oli ensimmäinen Sinebrychoff, joka asui Bulevardi 40:n kivantalossa. Hän avioitui viisikymmenvuotiaana taloudenhoitajan kanssa kaksikymmenvuotiaan tyttären Anna Tichanoffin kanssa. Suuresta ikäerosta huolimatta avioliitto oli onnellinen. Lapsia syntyi neljä: Maria, Anna, Nicolas ja Paul.

Kauppaneuvos Sinebrychoff perusti panimon työntekijöille eläkesäätiön, mikä oli pioneeriteko aikana, jolloin valtion ja kunnan toimenpiteet tuolla saralla olivat hyvin vähäiset. Hän rakennutti työntekijöilleen vuokra-asuntoja ja perusti heidän lapsilleen koulun. Hän oli se Sinebrychoff, joka soi yleisölle pääsyn Hietalahden kauniiseen puutarhaan, Sinebrychoffin puistoon.

Paul vanhempi kuoli 1883. Hänet siunattiin Uspenskin katedraalissa, jota hän itse oli ollut rakennuttamassa. Hautajaisia vietettiin kolme päivää, ja surusaattoa seurasi katujen varsilla tuhansia ihmisiä.

Anna Sinebrychoff

– taitava liikemäinen, köyhien äiti

Paul vanhemman kuoltua Anna-vaimosta tuli perheen kantava voima. Terävä-älyinen Anna ohjaili omia ja yrityksen varoja sekä neuvoi panimoa johtavia poikiaan. Vaatimattomista oloista lähtenyt kauppaneuvoksetar koki velvollisuudekseen auttaa vähäosaisempia. Sen hän halusi tehdä julkisuudelta salassa, ja sai Hietalahden ympäristössä lempinimen köyhien äiti.

Annan aikana, vuonna 1888, Toiminimi P. Sinebrychoffin perilliset muutettiin osakeyhtiöksi. Enemmistö Aktiebolaget P. Sinebrychoffin osakkeista oli Annan hallussa, ja Annasta tuli hallituksen puheenjohtaja. Pojat Nicolas ja Paul nuorempi olivat vuoronperään toimitusjohtajina, mutta määrätietoinen äiti saneli suunnan. Anna kaksinkertaisti omaisuutensa niiden yli kahdenkymmenen vuoden aikana, jotka hän eli puolisonsa kuoleman jälkeen.

Vaikka Anna tunsi rahan arvon, hän myös tunsi voivansa luopua siitä ja paneutui tarmolla taisteluun puutetta vastaan. Hänen kerrotaan kerran sanoneen ystävättärelleen, joka varoitti häntä liiallisesta anteliaisuudesta: ”Minulla on kylliksi itselleni ja vielä siitä jääkin”. Annan spontaanista avuliaisuudesta kerrotaan lukuisia tarinoita. Hän lahjoitti vaatteita ja ruokaa lapsille ja vanhuksille ja suuria rahasummia hyväntekeväisyysjärjestöille. Testamentissaankin hän muisti runsaskätisesti juuri lapsia ja vanhuksia. Anna vaali venäläistä kulttuuria, hankki taide-esineitä kotiinsa ja rakasti puutarhanhoitoa.

Nicolas Sinebrychhoff

– NJK:n nuorin kommodori

Annan ja Paul vanhemman vanhin poika Nicolas oli iloinen ja ulospäin suuntautunut mies, jolle ystävät olivat keksineet monta lempinimeä: Kolla, Kola, Cola. Hän kävi teattereissa, istui Seurahuoneella sen ajan kulttuurivaikuttajien kanssa ja vietti reipasta ulkoilmaelämää. Hän oli kiinnostunut urheilusta, erityisesti purjehduksesta ja metsästyksestä – kaikista näistä huomattavasti enemmän kuin liikkeenjohdosta.

Nicolas oli kiinnostunut myös laivanrakennuksesta ja oli yksi Hanasaaren ja Blekholmenin laivatelakoiden omistajista.

Kun Nyländska Jaktklubbenin ensimmäinen paviljonki valmistui vuonna 1881 Mössenholmen-saarelle Sinebrychoffeille kuuluvan Hagalundin kartanon maille, nykyisen Westendin edustalle, Nicolas lahjoitti paviljonkiin huonekalut. Muutamia vuosia myöhemmin NJK halusi siirtää paviljonkinsa lähemmäs Helsingin keskustaa. Nicolas neuvotteli Valkosaaren vuokrasopimuksen Helsingin kaupungin kanssa ja maksoi paviljongin siirron saareen vuonna 1885. Tästä hyvästä hänet valittiin 28-vuotiaana NJK:n kaikkien aikojen nuorimmaksi kommodoriksi, mitä hän on yhä edelleen.

NJK:n nykyinen paviljonki rakennettiin vuonna 1900, mutta sen yhteydessä ei Sinebrychoffeja enää mainita.

Kun NJK vietti 25-vuotisjuhliansa 1886, Nicolas lahjoitti purjehdusseuralle kiertopalkinnoksi pietarilaisella hopea- ja kultasepällä teettämänsä Itämeren maljan. Sen suunnitteli merimaalarina tunnettu taiteilija Oscar Kleineh. Palkintoa

kutsutaan Sinebrychhoffin maljaksi, ja pursiseurojen välinen haastekilpailu 'Nicolas Sinebrychhoff Challenge' käydään edelleen joka kesä Kruunuvuoren selällä.

Nicolaksen johtajakaudella vuonna 1885 perustettiin työntekijöille oma sairaala. Aloitteen teki todennäköisesti Paul vanhemman ja Annan vuonna 1873 palkkaama tehtaanlääkäri Carl Ferdinand von Wahlberg, joka oli heidän vanhimman tyttärensä Marian puoliso.

Nicolas avioitui 22-vuotiaana Anna Nordenstamin kanssa,

joka oli äitinsä puolelta Mannerheimin sukua. Marsalkka Mannerheim oli usein nähty vieras pariskunnan kesähuvillalla Karhusaaressa.

Nicolaksen johtajakausi päättyi, kun äiti Anna asetti tuhlaillevan ja huikentelevan poikansa holhouksen alle. 10 vuotta myöhemmin Nicolas kuoli tuberkuloosiin.

Nicolaksen kuoltua 1896 yritystä johti nk. troikka eli äiti Anna, Paul nuorempi ja vävy Emil Kjöllnerfeldt, joka oli naimisissa Annan ja Paulin nuoremman tyttären Annan kanssa

*Nicolas maksoi paviljongin siirron
Valkosaareen 1885, kun NJK halusi
klubinsa lähemmäs Helsingin keskustaa.*

Paul Sinebrychhoff nuorempi

– taiteenkeräilijä kehittää taitavasti panimoyritystä

Paul nuorempi tunnetaan erityisesti taiteen keräilijänä. Hän kokosi suuren taidekokoelman yhdessä näyttelijävaimonsa Fannyn kanssa. Mutta Paul oli myös taitava liikemies, joka kartutti omaisuuttaan ja kehitti panimoyritystä liiketoimillaan. Isänsä tavoin Paul nuorempi halusi olla patruuna omassa tehtaassaan ja huolehtia työntekijöidensä ja näiden perheiden hyvinvoinnista.

Paul vanhemman aikana perustettu P. Sinebrychhoffin Viinatehdas, myöhemmin Hietalahden Viinatehdas, myytiin vuonna 1892 voimistuvan raittius- ja kieltolakitoiminnan vuoksi, ja Sinebrychhoffit lopettivat kokonaan väkevien viinujen valmistuksen.

Paul johti yhtiötä hyvin itsenäisesti äitinsä Annan ja lankonsa Emil Kjöllnerfeldtin kuoltua vuonna 1904. Hän luotsasi panimoa raittiusaatteen ja kiristyvän alkoholilainsäädännön ilmapiirissä ja ensimmäisen maailmansodan aikana. Paul osti kilpailijansa Sörnäisten Osakepanimon sekä toisen helsinkiläisen kilpailijansa, Uuden Osakepanimon. Näillä toimenpiteillä yhtiö varmisti itselleen paikalliset markkinat. Paul investoi myös panimorakennuksiin ja laitteisiin. Vuonna 1890 muurattiin muun muassa panimon 35 metriä pitkä höyrysavupiippu, joka siihen aikaan oli Helsingin korkein.

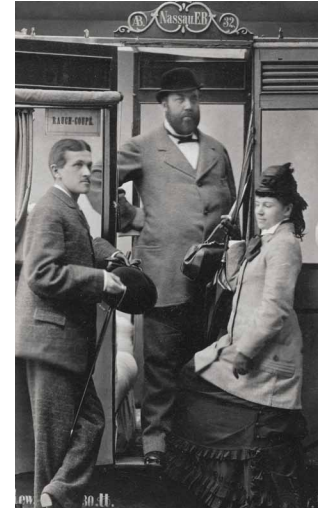

Paulin henkilökohtainen omaisuus kasvoi jatkuvasti lähinnä kaukonäköisten sijoitusten ansiosta. Hän investoi huomattavia summia erilaisiin uusiin teollisuusyrityksiin kuten Hietalahden laivatelakkaan. Hän omisti myös Suomen Höyrylaiva Oy:n, Fiskarsin, Nokian, Yhdyspankin ja monen muun yhtiön osakkeita. Hänen perunkirjoituksessaan osakkeiden arvo nousi lähes seitsemään miljoonaan markkaan.

Paul avioitui Helsingin Ruotsalaisen Teatterin juhlitun näyttelijän Fanny Grahnin kanssa. Fanny solmi ensimmäisen sopimuksensa teatterin kanssa jo 13-vuotiaana ja ehti esiintyä Svenska Teaternissa 85 osassa ennenkuin luopui urastaan kihlauduttuaan Paulin kanssa. Fanny omistautui anoppinsa tavoin hyväntekeväisyydelle kohdistuen sen erityisesti lapsiin.

Paul ja Fanny keräsivät mittavan taidekokoelman. He ihastuivat ruotsalaiseen muotokuva- ja miniatyyrimaalaukseen, myöhemmin myös hollantilaiseen, italialaiseen ja flaamilaiseen vanhaan taiteeseen, mutta eivät olleet kiinnostuneita ajan suomalaisesta taiteesta. He keräsivät myös antiikkihuonekaluja, hopeaa ja posliinia. Taidekokoelmansa he lahjoittivat Suomen valtiolle 1921. Se on edelleen suurin Suomessa tehty taidelahjoitus.

Paulin ja Fannyn avioliitto oli lapseton. Paul oli suvun viimeinen Sinebrychhoff-nimeä kantava mies. Kun Paulin veljen Nicolaksen vaimo Anna kuoli 1944, katosi Sinebrychhoffien nimi myös naisten puolelta.

Aikansa suurtyönantaja

Helsinkiin vuosina 1809–1840 asettuneet venäläiset olivat ammateiltaan enimmäkseen kauppiaita, mutta myös teollisuudenharjoittajia, urakoitsijoita ja käsityöläisiä. Venäläiset kauppiat saivat haltuunsa erityisesti ruokatavara-kaupan, mutta jotkut kohosivat nopeasti myös kauppiaiden korkeimpaan luokkaan, koti- ja ulkomaan-kauppiaksi. Heistä valovoimaisimpia olivat Feodor Kiseleff ja Nikolai Sinebrychoff.

Nikolai Sinebrychoffin palveluksessa oli vuonna 1830 kaksi kirjanpitäjää, panimomestari, polttimomestari, 31 renkiä ja kolme piikaa.

1860-luvun alussa Sinebrychoffin likeyritys antoi työpaikan hieman yli 200 henkilölle.

Tuotantolitraat olivat vähäisiä, koska koneellistaminen oli vielä vaatimatonta. Mutta tuotevalikoima oli laaja: pintahiivamenetelmällä valmistettua tavallista olutta, pohjahiivamenetelmällä valmistettua baijerilaisolutta, varasto-olutta, böömiläisolutta, portterria ja simaa.

Yhtiön hallinnollisissa ja teknisissä johtotehtävissä oli tuolloin paljon saksalaisia, balttilaisia ja ruotsalaisia ammattimiehiä. Polttimon ja panimon tarvitsemat raaka-aineet hankittiin Venäjältä, Saksasta ja Ruotsista, koska niitä ei Suomesta saatu.

Oluenpano oli monivaiheista käsityötä. Paljon henkilökuntaa tarvittiin pullojen pesuun, tarkistukseen, täyttöön, sulkemiseen ja varastointiin. Omavaraisen panimon väkeen kuului seppiä ja kengitysseppiä, puu- ja satulaseppiä, hevospmiehiä ja tynnyrintekijöitä.

1960-luvulta lähtien Sinebrychoff on työllistänyt vuosittain noin 1 000 sinebrychoffilaista ja satoja yhteistyökumppaneita.

*Sinebrychoffin työntekijöille
avattiin oma poliklinikka ja
sairaala 1885.*

Huolenpitoa työntekijöistä

Työntekijöiden terveydenhuolto ja sosiaaliturvan kehittäminen olivat 1800-luvulla yritysten omaehtoisuuden varassa, yhteiskunta ei niihin osallistunut. Sinebrychoffit olivat työnantajana edistyksellisiä.

He palkkasivat oman tehtaanlääkärin 1873. Sinebrychoffin työntekijöille avattiin tehtaan lähellä oma poliklinikka ja sairaala 1885. Lääkäri teki kotikäyntejä, ja hoito ja lääkkeet olivat ilmaisia. Sairaala oli avoin myös muille lähiseudun asukkaille.

Kunnallisen sairaalalaitoksen kehittyessä tehtaan sairaala suljettiin 1897, ja sen sisustus ja välineistö lahjoitettiin Marian sairaalalle. Sairaalan tiloissa pidettiin kuitenkin poliklinikkaa Sinebrychoffin työntekijöille vielä seuraavat kymmenen vuotta. Yhtiö tarjosi edelleen maksuttomat lääkäripalvelut, laboratorio-kokeet, lääkkeet ja sairaalahoidon.

Paul ja Anna Sinebrychoff perustivat 1875 rahaston, jonka varoista maksettiin eläkkeitä ja avustusta, mikäli työntekijä tai hänen perheensä joutui hätään.

Työterveyshuoltona voidaan pitää sitäkin, että panimo tarjosi jo 1890-luvulla mahdollisuuden työpaikkaruokailuun.

Vastuunkantaja

Sinebrychoffit olivat aikansa suurimpia veronmaksajia, mutta käyttivät varallisuuttaan myös moniin vapaaehtoisiin lahjoituksiin yhteisöille, järjestöille ja yksityisille avuntarvitsijoille.

Anna Sinebrychoff vanhemmaa kutsuttiin Hietalahden ympäristössä köyhien äidiksi. Vaatimattomista oloista lähtenyt kauppaneuvoksetar teki lahjoituksensa julkisuudelta salassa.

Hänen esimerkkinsä innosti monet muut seurapiirinaiset yhteiskunnalliseen avustustoimintaan. Tällainen yksityinen hyväntekeväisyys johti vähitellen järjestettyyn kunnalliseen ja valtiolliseen toimintaan.

Testamentissaan Anna loi kaksi säätiötä, jotka kumpikin saivat 150 000 markkaa. Toisen lahjoituksista sai Helsingin kaupunki, jonka piti käyttää tuotto kaupungin kansakoulujen köyhien lasten avustamiseen. Toisen lahjoituksen sai säätiö De gamla vänner.

Anoppinsa tavoin Fannykin harjoitti hyväntekeväisyyttä kohdistuen sen erityisesti lapsiin. Hän esimerkiksi kutsui lastenkodin lapsia juhlimaan puutarhaansa. Fanny lahjoitti testamentissaan huomattavia summia Kauniaisten lastenkodille, Lastenhoitoyhdistykselle, Diakonissalaitokselle, Helsingin Sairastuvalle ja Pelastusarmeijalle.

Taiteen mesenaatit

Monet kulttuurilaitokset saivat tukea Sinebrychoffeilta. He olivat perustamassa Suomen Kansallisteatteria. He rahoittivat kapellimestari Robert Kajanuksen (1856–1933) orkesterihanketta, joka myöhemmin johti Helsingin kaupunginorkesterin syntyyn. Ja veljekset Nicolas ja Paul osallistuivat Ruotsalaisen teatterin uuden talon rakentamiseen lunastamalla sen osakkeita.

Vuosikymmenien määrätietoisen keräilyn tuloksena Sinebrychoffille karttui Pohjoismaiden suurin yksityinen taidekokoelma, johon kuului taideteoksia, huonekaluja ja astioita yhteensä noin 900 kappaletta, näiden joukossa noin 100 eurooppalaisen mestarin maalausta ja noin 350 miniatyyria.

Paul ja Fanny päättivät jo varhaisessa vaiheessa lahjoittaa kokoelmansa Suomen valtiolle. Kokoelman piti heidän toivomuksensa mukaan olla kaikkien nähtävänä. Fanny toteutti lahjoituksen vuonna 1921.

Suuri osa kokoelman aarteista on alkuperäisessä paikassaan Boulevardi 40:ssä Paulin ja Fannyn kodissa, joka on palautettu 1910-luvun asuunsa Sinebrychoffin taidemuseon toisessa kerroksessa.

Laajimmillaan puisto oli viiden hehtaarin kokoinen, ja siellä saattoi harrastaa pyöräilyä.

Yksityisestä puistosta kaupunkilaisten keidas

Nikolai rakennutti palatsimaisen konttori- ja asuintalon Bulevardin varrelle. Sen eteläpuolelle hän rakennutti 1800-luvun puutarha-arkkitehtuurin ihanteiden mukaisen englantilaisen puiston, jossa oli kolme lampea, näköalatasanne, huvimaja, kaarisiltoja, kukkaryhmiä, levähdyspaikkoja ja suuria puita. Laajimmillaan puisto oli viiden hehtaarin kokoinen, ja siellä saattoi harrastaa pyöräilyä.

Anna Sinebrychoff vanhempi harrasti intohimoisesti puutarhaviljelyä, ja puistoon rakennettiin suuri kasvihuone. Kahdeksankulmainen torni kohosi Siperia-varaston päätyyn 1865. Puistoon rakennettiin myös vesisäiliö puutarhan ja panimon tarpeisiin.

Annan miniä Fanny kestiti lastenkodin lapsia puutarhasaan 1900-luvun alussa.

Aidattu puisto oli päivisin avoinna kaupunkilaisille, ja koppelakkiset vartijat kiersivät pitämässä yllä järjestystä. Puisto rehotti hoitamattomana neljä vuosikymmentä sodan jälkeen. Se sai nykyisen muotonsa pääosin 1960-luvun lopulla Mallaskadun tunnelin rakentamisen sekä 1980-luvun alkupuolen muutostöiden yhteydessä. Puisto pieneni, mutta pelastui aktiivisen kansalaisliikkeen ansiosta. Nyt sillä on suojanaan 1980 hyväksytty asemakaava. Viimeisin peruskorjaus on tehty 2000-luvun alussa.

Helsingin kaupunki osti Sinebrychoffin puiston vuonna 1965. Sinebrychoffin taidemuseon rakennus ja aikoinaan Suomenlinnasta siirretty puutalo puiston reunassa myytiin valtiolle vuonna 1975.

Puisto on nykyisin yksi Helsingin nähtävyyksistä ja suosittu ulkoilukohde.

Ortodoksiseurakunta henkinen koti

Suomeen muuttaneille venäläisille ortodoksinen kirkko oli henkinen koti vieraassa kulttuurissa.

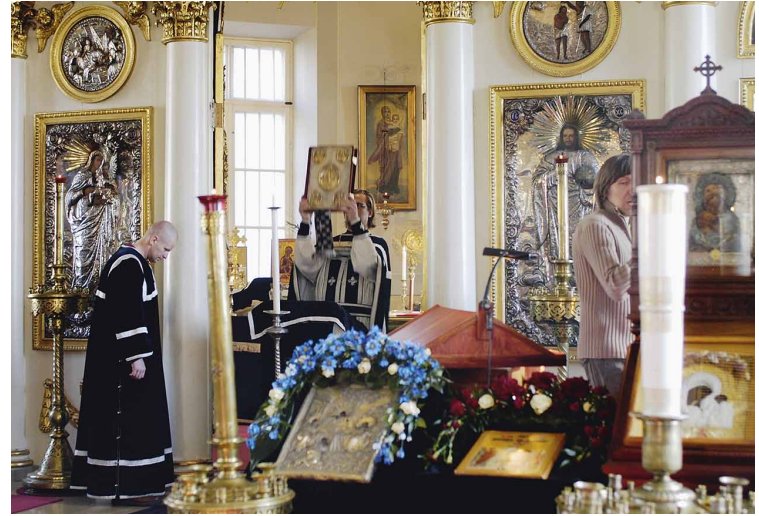
Nikolai Sinebrychoff oli Helsingin ortodoksisen kirkon merkittävä vaikuttaja.

Hän rakennutti Viaporin varuskuntaan Aleksanteri Nevsikin kirkon, ja rahoitti veljensä Paulin kanssa Pyhän Kolminaisuuden kirkon rakentamista Helsingin uuteen empirekeskustaan vuosina 1825–1827. Veljekset lahjoittivat kirkolle upean pietarilaisen ikonostaasin ikoneineen. Se on vieläkin kirkon aarteita. Paul vanhempi osallistui myös Uspenskin katedraalin rakennuttamiseen.

Kun Nikolai kuoli liikematkalla Venäjällä Tverissä 1848, siunaustilaisuudet järjestettiin Tverin lisäksi Pietarissa ja Helsingissä. Arkkua verhonneet kalliit peitteet lahjoitettiin kunkin kaupungin ortodoksikirkolle.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan hautausmaa Hietaniemessä on Helsingin vanhin. Pääkäytävää reunustava lehmuskuja istutettiin vuonna 1873. Puiden taimet lahjoitti kauppaneuvos Paul Sinebrychoff.

Sinebrychoffien sukuhauta löytyy Hietaniemen hautausmaalta rukoushuoneen läheisyydestä korttelista 3.

*Sinebrychoffien
sukuhauta sijaitsee
Hietaniemen
hautausmaalla.*

Kuvat

Kansi | Sinebrychoffin tontti noin vuonna 1880. Sinebrychoff.

Theodor Höijerin ja Sebastian Gripenbergin suunnittelemat panimorakennukset valmistuivat 1870-luvulla Hietalahden rantaan Helsinkiin.

s. 5 | Suomenlinna vuonna 1901. Museovirasto. Takana oikealla Suomenlinnan ortodoksinen kupolikirkko, joka purettiin vuonna 1928. Sinebrychoffin rakennukset takana vasemmalta: viinakonttori (1), hirsiset varastot (2) ja kapakka (3).

s. 6 | Sinebrychoffin panimon rakennuksia Hietalahden rannassa 1880-luvun lopulla. Sinebrychoff.

s. 7 | Sinebrychoffin ensimmäinen konttorirakennus. Helsingin kaupunginmuseo.

Tuntemattoman taiteilijan akvarellilla vuodelta 1870. Vanha puinen päärakennus, lisänimeltään Panimomestarin talo, siirrettiin 1823 Suomenlinnasta Sinebrychoffin puistoon. Sitä käytettiin sekä asuinrakennuksena että panimon konttorina.

s. 7 | Sinebrychoffien uusi asuin- ja konttorirakennus. Helsingin kaupunginmuseo.

Rakennuksen suunnitteli arkkitehti Jean Wik. Empiretyylinen, 26 huonetta sisältävä rakennus valmistui Bulevardin varteen vuonna 1842. Ensimmäisessä kerroksessa olivat panimon toimistotilat ja palvelusväen asunnot. Toi-

ssa kerroksessa sijaitsivat Bulevardin puolella Sinebrychoffien edustushuoneet ja puiston puolella perheen yksityistilat. Rakennus on nykyisin Sinebrychoffin taidemuseona Suomen valtion omistuksessa.

s. 9 | Paul Sinebrychoff vanhempi ja vaimonsa Anna os. Tichanoff lapsineen. Sinebrychoff. Lapset vasemmalta: Anna nuorempi, Maria, Paul nuorempi ja Nicholas. Kuva 1860-luvulta.

s. 10 | Anna Sinebrychoff vanhempi. Valokuva: Hannu Aaltonen / Kuvataiteen keskusarkisto. Yksityiskohta Albert Edelfeltin maalauksesta.

s. 11 | Sinebrychoffin taidemuseo. Sinebrychoff. Helsingin merkittävimpiin yksityistaloihin luokitunut rakennus toimi kotimuseona vuodesta 1921 vuoteen 1939, jolloin se jouduttiin sulkemaan talvisodan syttymisen takia. Vuonna 1959 Sinebrychoffien valtiolle lahjoittamat taidekoelmat pääsivät takaisin restauroituihin salonkeihin. Vuonna 1975 valtio osti koko rakennuksen Sinebrychoffilta, ja 1978–1980 se peruskorjattiin ja kunnostettiin kokonaisuudessaan museokäyttöön. Paul ja Fanny Sinebrychoffin Taidekokoelmien lisäksi museossa ovat nykyisin myös Ateneumin taidemuseon vanhan ulkomaisen taiteen kokoelmat.

s. 12–13 | NJK:n (Nyländska Jaktklubben) paviljonki noin 1890. Helsingin kaupunginmuseo.

Nicolas Sinebrychoff neuvotteli Valkosaaren vuokrasopimuksen Helsingin kaupungin kanssa ja maksoi NJK:n paviljongin siirron Mössenholmen-saarelta nykyisen Westendin edustalta Valkosaareen vuonna 1885.

s. 14 | Paul Sinebrychoff nuorempi työhuoneessaan. Valokuva: Signe Brander / Kuvataiteen keskusarkisto.

Paul viihtyi työhuoneessaan taidekokoelmiensa keskellä. Kuva 1920-luvulta.

s. 15 | Fanny Grahn 1870-luvulla. Valokuva: Daniel Nyblin / Svenska Teatern.

Fanny Grahn oli Ruotsalaisen Teatterin juhlittu näyttelijä ennen avioitumistaan Paul Sinebrychoff nuoremman kanssa. Kuvassa nuori Fanny rooliasussaan oopperassa Kaarle-kuninkaan metsästys.

s. 15 | Paul Sinebrychoff nuorempi (vas.), lankonsa Emil Kjällerfeldt ja sisarensa Anna Kjällerfeldt. Sinebrychoff.

Kuva on 1870-luvulta, ja sen on ottanut hovi-kuvaaja Carl Borntreager Wiesbadenissa.

s. 16 | Sinebrychoffin panimon henkilökuntaa 1900-luvun alussa. Sinebrychoff.

s. 16 | Sinebrychoffin hevosmiehiä hevosineen Hietalahden panimon pihassa 1900-luvun alkupuolella. Sinebrychoff.

s. 17 | Sinebrychoffin poliklinikan hoitajat eli tantat vuonna 1906. Sinebrychoff.

s. 18 | Fanny Sinebrychoffin käsin kirjoitettu testamentti. Kuvataiteen keskusarkisto.

s. 18 | Piirros Sinebrychoffin puistosta 1870-luvulla. Kuvataiteen keskusarkisto.

Näkymä puiston kallioilta Bulevardin suuntaan. Etualalla niitetään heinää, vasemmalla savuavat panimon piiput. Keskellä edessä kasvihuone ja taustalla Sinebrychoffin konttori- ja asuinrakennus.

s. 19 | Sinebrychoffin taidemuseon empiresali. Sinebrychoffin taidemuseo.

Toisen kerroksen interiöörimuseon neljä salia Bulevardin puolella palautettiin vuonna 2002 mahdollisimman alkuperäiseen asuunsa. Apuna entisöinnissä olivat valokuvaaja Signe Branderin mustavalkokuvat Sinebrychoffien kodista vuodelta 1912.

s. 20 | Pyöräilijöitä Sinebrychoffin puistossa noin vuonna 1895. Helsingin kaupunginmuseo.

s. 21 | Pyhän Kolminaisuuden kirkko ulkoa ja

sisältä. Helsingin ortodoksinen seurakunta.

Pyhän Kolminaisuuden kirkko sijaitsee Helsingissä Tuomiokirkon takana. Veljesten Nikolai ja Paul Sinebrychoff lahjoittamat pietarilaiset ikonit ovat edelleen esillä kirkossa.

s. 21 | Paul ja Fanny Sinebrychoffin hauta. Sinebrychoff.

Sinebrychoffien sukhauta löytyy Helsingistä Hietaniemen hautausmaalta rukoushuoneen läheisyydestä korttelista 3.

Lähteet

Mariitta Hämäläinen: Sinebrychoffin suku antoi suomalaisille työtä, taidetta ja taloudellista tukea, Sinebrychoffin tiedote 2009.

Svante Konstantin Kuhlberg: Venäläiset kauppiat Helsingin historiassa, Otava 2002, Helsingin Venäläinen Kauppiasyhdistys ry.

Seppo Bonsdorff: Suomen panimot 1756–1996, Gummerus Kirjapaino Oy 1997, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto.

Tuula Malme: Sinebrychoffin puiston vaiheita, Esan Kirjapaino 1986, Sinebrychoff.

Tuula Malme: Sinebrychoffin työterveyshuollon tausta ja kehitys, Kirjapaino TT 1985, Sinebrychoff.

Gunnar Mårtensson: Sinebrychoffin panimo 1819–1969, Oy Tilgmann Ab 1969, Sinebrychoff

Tor Smedslund: Nyländska Jaktklubben 1861–1961, Oy Tilgmann Ab 1961, NJK.

Toimitus	Terttu Niutanen
Taitto	Kaaripiste Oy
Paino	Oy Silverprint Ab
Julkaisija	Sinebrychoff 2009